

Asia: VN/23886/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi vuosina 2026-2027 myönnettävästä puhtaan teollisuuden investointien verohyvityksestä

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Valio Oy kiittää mahdollisuudesta antaa lausuntonsa hallituksen esitysluonnoksesta.

Valio Oy katsoo, että ehdotettu verohyvitysmalli on tarpeellinen ja vaikuttava väline teollisten vähähiilisyysinvestointien vauhdittamiseksi. Tukijärjestelmän toimivuuden kannalta on keskeistä, että se tarjoaa yrityksille riittävän ennustettavuuden ja liikkumavaran investointien suunnitteluun ja toteutukseen pitkällä aikavälillä.

Esitysluonnos sisältää useita tervetulleita uudistuksia suhteessa aikaisempiin tukimalleihin. Valio Oy pitää erityisen onnistuneena ratkaisuna sitä, että yksittäisen investointiohjelman alle voidaan sisällyttää useampia erillisiä hankkeita, mikä palvelee kokonaisvaltaisten investointisuunnitelmien laatimista ja toimeenpanoa. Kuitenkin yksityiskohtainen tarkennus siitä, että yhteen investointiohjelmaan voitaisiin sisällyttää enintään viisi yksittäistä laitoskohtaista investointihanketta ja että jokaisen yksittäisen laitoskohtaisen investointihankkeen vähimmäiskoko olisi 10 miljoonaa euroa, herättää huolta. Pidämme 10 miljoonan euron vähimmäiskokoa liian suurena ja yleisesti tarpeettomana sääntelynä investointiohjelman sisällä oleville hankkeille. Näin jäykkä sääntely voi estää yli 50 miljoonan euron investointiohjelmien toteutumista.

Myönteistä on niin ikään se, että investointien toteuttamiselle on asetettu aiempaa väljempi aikaikkuna, joka huomioi paremmin mittavien teollisuusinvestointien todelliset läpimenoajat. Samoin viivästystilanteisiin sovellettavien seuraamusten yksiselitteinen sääntely vahvistaa järjestelmän läpinäkyvyyttä ja vähentää oikeudellista epävarmuutta.

Valio Oy pitää kuitenkin tarpeellisena nostaa esiin luonnokseen sisältyvän säännöksen, joka estää verohyvityksen myöntämisen hankkeelle, jolle on jo kertaalleen myönnetty vastaavaa tukea. Tämä rajoitus on Valion näkemyksen mukaan tietyiltä osin ongelmallinen jäljempänä tarkemmin kuvatuin perustein.

Teollisten investointihankkeiden toteutus saattaa käytännössä lykkääntyä huomattavasti muun muassa markkinaolosuhteiden muuttumisen, lupaprosessien pitkittymisen tai rahoitukseen liittyvien epävarmuustekijöiden johdosta. Tällöin on mahdollista, ettei hanketta ole lainkaan aloitettu, vaikka sitä koskeva myönteinen tukipäätös olisi olemassa. Näissä olosuhteissa olisi tarkoituksenmukaista sallia tuen hakeminen uudelleen myöhemmän tukikauden puitteissa edellyttäen, että hanke yhä täyttää asetetut tukikriteerit eikä sen toteuttamista ole aloitettu.

On myös huomattava, että viime vuosien tukiohjelmiin on kohdistunut merkittävää epävarmuutta sekä aikataulujen että ohjelmien pysyvyyden suhteen. Tämä on tosiasiallisesti ohjannut yrityksiä jättämään tukihakemuksia varhaisessa vaiheessa myös tilanteissa, joissa investoinnin todellinen käynnistymishetki on ollut epäselvä. Ehdotettu kategorinen kieltä hakea tukea uudelleen saattaa tällaisessa ympäristössä tuottaa ei-toivottuja seurauksia ja käytännössä muodostua esteeksi muutoin toteutuskelpoisten hankkeiden etenemiselle.

Valio Oy ehdottaa, että sääntelyyn lisätään mahdollisuus myöntää tuki uudelleen hankkeelle, jonka toteuttamista ei ole aloitettu aiemman tukipäätöksen voimassaoloaikana. Tämän tulisi edellyttää, että hanke edelleen täyttää laissa säädetyt tukikelpoisuusvaatimukset. Kuvattu muutos parantaisi tukijärjestelmän kokonaisvaikuttavuutta ja antaisi yrityksille mahdollisuuden sovittaa investointinsa kulloinkin vallitsevaan liiketoiminta- ja markkinaympäristöön.

Lakiehdotus rajaa olemassa olevan laitoksen korvaavien uusien laitosten kasvihuonekaasuja vähentävät investoinnit vain päästökauppalaan I liitteen laitoksiin. Emme pidä ehdotettua rajausta järkevänä. Tuen tulee olla käytössä laajemmin, sillä esimerkiksi elintarviketeollisuuden laitoksia on erittäin pieni määrä päästökaupan piirissä. Tämä ehdotettu rajausta vaikuttaa merkittävästi elintarvikealan mahdollisuuteen hyödyntää tukea.

Luonnoksessa mainitaan myös, että määritelmän mukaisesti investointiohjelmaan kuuluvien yksittäisten investointihankkeiden tulisi olla toisiinsa taloudellisesti liittyviä ja teknisesti samankaltaisia. Emme pidä kirjausta teknisestä samankaltaisuudesta järkevänä. Eri laitoksissa voi olla käytössä erilaisia teknologioita perustelluista syistä, vaikka niillä tavoiteltaisiin samanlaista lopputulosta. Esimerkiksi CO₂-talteenotto voidaan toteuttaa eri tavoin riippuen lähteestä, prosessista tai käyttökohteesta. On myös hyvä huomioida, että skaala vaikuttaa teknologiaan ja pienemmän sekä teollisen mittakaavan ratkaisut voivat poiketa toisistaan. Liian tiukka määrittely rajoittaisi investointeja, ja kirjaus ”tekninen samankaltaisuus” kaventaisi hyväksyttäviä tukikohteita.

Auvinen Anna-Kaisa
Valio Oy - Yhteiskuntasuhteet